

รายละเอียดมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา (มคอ. ๓)

รายวิชา ๐๐๐ ๑๕๒ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๒

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา	วิทยาเขตหนองคาย/คณะสังคมศาสตร์

หมวดที่ ๑ ข้อมูลโดยทั่วไป

๑. รหัสและชื่อรายวิชา	๐๐๐ ๑๕๒ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๒ (Buddhist Meditation II)
๒. จำนวนหน่วยกิต	๒ หน่วยกิต (๑-๒-๔)
๓. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา	รัฐศาสตรบัณฑิต หมวดวิชาเฉพาะด้าน กลุ่มวิชาวิปัสสนาธุระ
๔. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน	พระเดชขจร ขนติธโร
๕. ภาคการศึกษา / ชั้นปีที่เรียน	ภาคการศึกษาที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ / ชั้นปีที่ ๑
๖. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite) (ถ้ามี)	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๑ (รหัส ๐๐๐ ๑๕๑)
๗. รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co-requisites) (ถ้ามี)	ไม่มี
๘. สถานที่เรียน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย
๙. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด	๑ ตุลาคม ๒๕๖๐

หมวดที่ ๒ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

๑. จุดมุ่งหมายของรายวิชา	เพื่อให้มีสติรู้และเข้าใจวิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน กายานุปัสสนาสติปัฏฐานในมหาสติปัฏฐานสูตร และ อานาปานสติสูตร และรู้หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สิกขา ๓ วิชชา ๓ และสามัญญลักษณะ ๓ วิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานทั้งแบบสมถยานิกะ และวิปัสสนายานิกะ หลักธรรมที่ควรรู้ ได้แก่ สิกขา ๓ วิชชา ๓ และสามัญญลักษณะ ๓ ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๒ ระยะเวลา นั่งกำหนด ๒ ระยะเวลา ส่งและสอบอารมณ์
วัตถุประสงค์	ก. วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ๑. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติกรรมฐานตามแนวจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน ในมหาสติปัฏฐานสูตร ๒. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติกรรมฐานตามแนวอานาปานสติ

<p>๓. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติแบบสมถยานิกะ และวิปัสสนายานิกะกรรมฐาน</p> <p>๔. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน</p> <p>๕. เพื่อให้สามารถปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวมหาสติปัฏฐานสูตร</p> <p>ข. วัตถุประสงค์เชิงคุณธรรม</p> <p>๑. มีสภาพจิตใจที่เข้มแข็งขึ้น สามารถควบคุมตนเองได้ในทุกสถานการณ์</p> <p>๒. มีสภาพจิตใจที่เบิกบาน แจ่มใส</p> <p>๓. รู้จักบริหารจัดการกับตัวเองได้อย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์ รู้จักคิด รู้จักควบคุมตัวเอง</p> <p>๔. ก้าวทันกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก</p> <p>๒. วัตถุประสงค์ในการการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา</p> <p>๑. กำลังดำเนินการทำสื่อการเรียนการสอนโดย e-learning</p> <p>๒. ปรับปรุงเนื้อหาการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักฐานเชิงประจักษ์</p>

หมวดที่ ๓ ลักษณะและการดำเนินการ

<p>๑. คำอธิบายรายวิชา</p> <p>ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติกายานุปัสสนาสติปัฏฐานในมหาสติปัฏฐานสูตร และอานาปานสติสูตร วิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานทั้งแบบสมถยานิกะ และวิปัสสนายานิกะ หลักธรรมที่ควรรู้ ได้แก่ สิกขา ๓ วิชา ๓ และสามัญญลักษณะ ๓ ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่งกำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์</p>											
<p>๒. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>บรรยาย</th> <th>สอนเสริม</th> <th>การฝึกปฏิบัติ/งานภาคสนาม/การฝึกงาน</th> <th>การศึกษาด้วยตนเอง</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>บรรยาย ๓๐ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษา</td> <td>สอนเสริมตามความต้องการของนิสิตเฉพาะราย</td> <td>มีการฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม</td> <td>การศึกษาด้วยตนเอง ๖ ชั่วโมงต่อสัปดาห์</td> </tr> </tbody> </table>				บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติ/งานภาคสนาม/การฝึกงาน	การศึกษาด้วยตนเอง	บรรยาย ๓๐ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษา	สอนเสริมตามความต้องการของนิสิตเฉพาะราย	มีการฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม	การศึกษาด้วยตนเอง ๖ ชั่วโมงต่อสัปดาห์
บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติ/งานภาคสนาม/การฝึกงาน	การศึกษาด้วยตนเอง								
บรรยาย ๓๐ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษา	สอนเสริมตามความต้องการของนิสิตเฉพาะราย	มีการฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม	การศึกษาด้วยตนเอง ๖ ชั่วโมงต่อสัปดาห์								
<p>๓. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์ประจำรายวิชา ประกาศเวลาให้คำปรึกษาผ่านเว็บไซต์คณะพุทธศาสตร์ - อาจารย์จัดเวลาให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล หรือ รายกลุ่มตามความต้องการ ๑ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (เฉพาะรายที่ต้องการ) หรือ ติดต่อที่ Tel: ๐๘๑-๒๕๐๑๙๑๓, ๐๙๘-๑๐๕๐๖๑๗ ID Line; dphuthip, Facebook: เทรนจิต โดย พระเดชขจร 											

หมวดที่ ๔ การพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา

<p>๑. คุณธรรม จริยธรรม</p>
<p>๑.๑ คุณธรรม จริยธรรมที่ต้องพัฒนา</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ๑) มีศีลธรรม จริยธรรม คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ○ ๒) มีจิตสาธารณะ มีความเสียสละ มีวินัย ○ ๓) เคารพสิทธิ ศักดิ์ศรีของมนุษย์ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ● ๔) เห็นคุณค่าศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ○ ๕) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม ชชาติ ศาสนาพระพุทศศาสนา
<p>๑.๒ วิธีการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย ประเด็นธรรมะที่เกี่ยวข้องในการศึกษา วิชาธรรมะภาคปฏิบัติ พร้อมการฝึกปฏิบัติ ศึกษาวิธีการเดินจงกรม การนั่งสมาธิ - กำหนดให้นิสิตศึกษา ค้นคว้า ทำรายงาน
<p>๑.๓ วิธีการประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมการเข้าเรียน และส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามขอบเขตที่ให้ และตรงเวลา - มีการอ้างอิงเอกสารที่ได้นำมาทำรายงาน อย่างถูกต้องและเหมาะสม - ประเมินผลการนำเสนอรายงานที่มอบหมาย - ประเมินผลการสอบ และการฝึกปฏิบัติกรรมฐาน
<p>๒ . ความรู้</p>
<p>๒.๑ ความรู้ที่ต้องได้รับ</p> <p>มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติกรรมฐาน (สมถกรรมฐาน ,วิปัสสนากรรมฐาน เป็นต้น) สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้</p>
<p>๒.๒ วิธีการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ๑) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎีและเนื้อหา ● ๒) ใช้ความรู้อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีเหตุผล ○ ๓) มีความรู้ในศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของชีวิต ○ ๔) มีความรอบรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทั้งของไทยและสากล ○ ๕) สามารถเข้าใจความก้าวหน้าของความรู้และงานวิจัยในปัจจุบัน
<p>๒.๓ วิธีการประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทดสอบย่อย สอบกลางภาค สอบปลายภาค ด้วยข้อสอบที่เน้นการวัดหลักการและทฤษฎี - นำเสนอสรุปการอ่านจากการค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้อง - วิเคราะห์กรณีศึกษา

<p>๓ ทักษะทางปัญญา</p>
<p>๓.๑ ทักษะทางปัญญาที่ต้องพัฒนา</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ๑) สามารถสืบค้นข้อมูล วิเคราะห์ ทำความเข้าใจ นำไปประยุกต์ ● ๒) สามารถคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบมีเหตุผล อ้างอิงได้ ○ ๓) สามารถประยุกต์ความรู้ และทักษะเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม
<p>๓.๒ วิธีการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มอบหมายให้รับผิดชอบว่าข้อมูลแล้วนำเสนอผลการศึกษา - อภิปรายกลุ่ม - วิเคราะห์กรณีศึกษา - การสะท้อนแนวคิดจากการประพจน์
<p>๓.๓ วิธีการประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - สอบกลางภาคและปลายภาค โดยเน้นข้อสอบที่มีการวิเคราะห์สถานการณ์ หรือวิเคราะห์แนวคิดหลักกรรมที่เกี่ยวกับสันติภาพ - การนำเสนอการวิเคราะห์กรณีศึกษา
<p>๔. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ</p>
<p>๔.๑ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่ต้องพัฒนา</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ ๑) มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ○ ๒) เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มทั้งในฐานะผู้นำและผู้ติดตาม ● ๓) มีมนุษยสัมพันธ์ และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ● ๔) มีความสามารถในการบริหารจัดการ
<p>๔.๒ วิธีการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมกลุ่มในการวิเคราะห์กรณีศึกษา - มอบหมายงานรายกลุ่ม และรายบุคคล - การนำเสนอรายงาน
<p>๔.๓ วิธีการประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเมินตนเอง และเพื่อน ด้วยแบบฟอร์มที่กำหนด - รายงานที่นำเสนอ / พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม - รายงานการศึกษาด้วยตนเอง (รายงานสรุปรวมยอดความรู้)

๕. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

๕.๑ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ต้องพัฒนา

- ๑) มีทักษะในการใช้ภาษาไทย เพื่อการสื่อสาร
- ๒) มีทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศ เพื่อการสื่อสาร
- ๓) มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการสืบค้นและการนำเสนอได้อย่างเหมาะสม

๕.๒ วิธีการสอน

- อภิปราย
- มอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จาก website สื่อการสอน e-learning และทำรายงาน โดยเน้นการนำมาจากแหล่งอ้างอิง ที่มาของข้อมูลที่นำเสนอ
- นำเสนอโดยใช้รูปแบบและเทคโนโลยีที่เหมาะสม

๕.๓ วิธีการประเมินผล

- การจัดทำรายงาน และนำเสนอด้วยสื่อเทคโนโลยี
- การมีส่วนร่วมในการอภิปรายและวิธีการอภิปราย
- รายงาน

หมวดที่ ๕ แผนการสอนและการประเมินผล

๑. แผนการสอน

ลำดับที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
๑	บทที่ ๑ มหาสติปัฏฐานสูตร ภาชานุปัสสนาสติปัฏฐาน -อานาปานสติสูตร	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม	พระเดชขจร ขนติธโร
๒	บทที่ ๑ มหาสติปัฏฐานสูตร (ต่อ) -วิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน - แบบสมถยานิกะ	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม	พระเดชขจร ขนติธโร
๓	บทที่ ๑ มหาสติปัฏฐานสูตร (ต่อ) -วิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน - แบบวิปัสสนายานิกะ	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่งกำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบ อารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร
๔	บทที่ ๑ มหาสติปัฏฐานสูตร (ต่อ) -วิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน - แบบวิปัสสนายานิกะ	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่งกำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบ อารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร

ลำดับที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียน การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
๕	บทที่ ๒ ลึกษา ๓ ๑ อธิศีลสิกขา	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่งกำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบ อารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร
๖	บทที่ ๒ ลึกษา ๓ ๒ อธิจิตตสิกขา	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่งกำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบ อารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร
๗	บทที่ ๒ ลึกษา ๓ ๓ อธิปัญญาสิกขา	๒		พระเดชขจร ขนติธโร
๘	สอบกลางภาค	๒		พระเดชขจร ขนติธโร
๙	บทที่ ๓ วิชชา ๓ ๑ ปุพเพนิวาสานุสติ ญาณ	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่งกำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบ อารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร
๑๐	บทที่ ๓ วิชชา ๓ ๒ จตุปปาทญาณ	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่งกำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบ อารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร
๑๑	บทที่ ๓ วิชชา ๓ ๓ อาสวักขยญาณ	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่งกำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบ อารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร
๑๒	บทที่ ๓ วิชชา ๓(ต่อ) ๓ อาสวักขยญาณ	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่งกำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบ อารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร
๑๓	บทที่ ๔ สามัญญลักษณะ ๓ ๑ อนิจจลักษณะ	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่งกำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบ อารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร
๑๔	บทที่ ๔ สามัญญลักษณะ ๓ (ต่อ) ๒ ทุกขลักษณะ	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่งกำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบ อารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร

ลำดับที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียน การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
๑๕	บทที่ ๔ สามัญญลักษณะ ๓ (ต่อ) ๓ อนัตตลักษณะ	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่งกำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบ อารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร
๑๖	สอบปลายภาค	๒		

๒. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

ที่	วิธีการประเมิน	วิธีการประเมิน	ลำดับที่ ประเมิน	สัดส่วนของ การประเมินผล
๑	ด้านคุณธรรม จริยธรรม ข้อ ๑, ๔	การสังเกตพฤติกรรมการทำ รายงานกลุ่ม	ตลอดภาค การศึกษา	๕%
๒	ด้านความรู้ ข้อ ๑, ๒	สอบกลางภาค สอบปลายภาค	๘ ๑๖	๕๕%
๓	ด้านทักษะทางปัญญา ข้อ ๑, ๒	การสอบอันทัน การเข้าชั้นเรียน การมีส่วนร่วม อภิปรายเสนอความคิดเห็นในชั้น เรียน	ตลอดภาค การศึกษา	๒๐%
๔	ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ ข้อ ๓, ๔	การสังเกตพฤติกรรมการทำ รายงานกลุ่มและการส่งรายงาน	ตลอดภาค การศึกษา	๑๐%
๕	ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การ สื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ข้อ ๑	การนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน	๑๕	๑๐%
รวม				๑๐๐%

หมวดที่ ๖ ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

๑. เอกสารและตำราหลัก

การศาสนา, กรม. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง. เล่มที่ ๑๐, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๒๑.

_____ .ประมวลการสอนวิชาประวัติพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๒๔.

ภัททันตะ อาสภเถระ, พระ. วิปัสสนาทีปนีฎีกา. กรุงเทพฯ : ไทศาลวิทยา, ๒๕๑๘.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๐๐. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____ . พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ธรรมธีรราชมหาวิทยาลัย (ไซดก ญาณสิทธิ), พระ. หลักปฏิบัติ สมณะ-วิปัสสนากรรมฐาน, กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินต์ติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๒.

_____ . วิปัสสนากรรมฐานภาคสอง. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินต์ติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๒.

ธนิต อยู่โพธิ์. สติปัญญาสำหรับทุกคน, กรุงเทพฯ : ศิวพรการพิมพ์, ๒๕๑๘.

พุทธทาสภิกขุ. อานาปานสติภาวนา. กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร, ๒๕๓๕.

ราชวรมณี (ประยุทธ์ ปยุตโต), พระ. พุทธธรรม. กรุงเทพฯ : โอ เอส พรินต์ติ้งเฮาส์ , ๒๕๒๕.

_____ . พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

ราชวรมณี (ประยุทธ์ ปยุตโต), พระ. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ พิมพ์ครั้งที่ ๘, กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

เทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต), พระ. ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง. กรุงเทพฯ : สหธรรมมิก , ๒๕๓๒.

สมภาร สมภาโร, พระ. ธรรมะภาคปฏิบัติ , กรุงเทพฯ : สหธรรมมิก, ๒๕๔๗.

อินทวิงสะเถระ, พระ. ปุจฉาวิสัชนา มหาสติปัญญาสูตร, กรุงเทพฯ : บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี่ จำกัด,

๒. เอกสารและข้อมูลสำคัญ

เอกสารประกอบการสอน วิชาธรรมะภาคปฏิบัติ ผศ.พระสมภาร สมภาโร(ทวีรัตน์)รวบรวมและเรียบเรียง

๓. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

ไม่มี

หมวดที่ ๗ การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

๑. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนักศึกษา

การประเมินประสิทธิผลในรายวิชานี้ ที่จัดทำโดยนักศึกษา ได้จัดกิจกรรมในการนำแนวคิดและความเห็นจากนักศึกษาได้ดังนี้

- การสนทนากลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
- การสังเกตการณ์จากพฤติกรรมของผู้เรียน
- แบบประเมินผู้สอน และแบบประเมินรายวิชา

<p>๒. กลยุทธ์การประเมินการสอน</p> <p>ในการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินการสอน ได้มีกลยุทธ์ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสังเกตการณ์สอนของผู้ร่วมทีมการสอน - ผลการสอบ - การทวนสอบผลประเมินการเรียนรู้
<p>๓. การปรับปรุงการสอน</p> <p>หลังจากผลการประเมินการสอนในข้อ ๒ จึงมีการปรับปรุงการสอน โดยการจัดกิจกรรมในการระดมสมอง และหาข้อมูลเพิ่มเติมในการปรับปรุงการสอน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - สัมมนาการจัดการเรียนการสอน
<p>๔. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา</p> <p>ในระหว่างกระบวนการสอนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ในรายหัวข้อ ตามที่คาดหวังจากการเรียนรู้ในวิชา ได้จาก การสอบถามนักศึกษา หรือการสุ่มตรวจผลงานของนักศึกษา รวมถึงพิจารณาจากผลการทดสอบย่อย และหลังการออกผลการเรียนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์โดยรวมในวิชาได้ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การทวนสอบการให้คะแนนจากการสุ่มตรวจผลงานของนักศึกษาโดยอาจารย์อื่น หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำหลักสูตร - มีการตั้งคณะกรรมการในสาขาวิชา ตรวจสอบผลการประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยตรวจสอบข้อสอบ รายงาน วิธีการให้คะแนนสอบ และการให้คะแนนพฤติกรรม
<p>๕. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา</p> <p>จากผลการประเมิน และทวนสอบผลสัมฤทธิ์ประสิทธิผลรายวิชา ได้มีการวางแผนการปรับปรุงการสอน และรายละเอียดวิชา เพื่อให้เกิดคุณภาพมากขึ้น ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงรายวิชาทุก ๓ ปีหรือตามข้อเสนอแนะและผลการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ตามข้อ ๔ - เปลี่ยนหรือสลับอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้นักศึกษามีมุมมองในเรื่องการประยุกต์ความรู้นี้กับปัญหาที่มาจากงานวิจัยของอาจารย์หรือแนวคิดใหม่ๆ

(พระเดชขจร ขนตรีโร)

อาจารย์ประจำวิชา

...../...../.....

(อภิวัฒน์ชัย พุทธจร)

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

...../...../.....

(พระครูปัญญาธรรมานุกิจ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์หนองคาย

...../...../.....